

СУЛТАНСКІЙ

Х А Т И Ш Е Р И Ф Ъ,

истекшіи около половине Шевала 1254 (одъ $\frac{10}{22}$ до $\frac{12}{21}$ Декаврія 1838) содржавашій Уставъ, дарованій Нѣговымъ Высочествомъ жителяма Нѣгове ПРОВИНЦІЕ СЕРБІЕ.

Моему Везиру, **ЮСУФЪ-МУХЛИСЪ-ПАШИ**

(да бы онъ быо прославльнъ!) и

Князу Народа Сербскогъ **МИЛОШУ ОБРЕНОВИЧУ**

(да бы нѣговъ конаць быо щастливъ!).

По сили преимущества и свобода, дарованы жителяма мое ПРОВИНЦІЕ СЕРБІЕ за нѣину вѣрность и нѣину приверженость, и по содржанію выше Царски Хатишерифа, истекши раніе и подъ различныма датумима одъ мое стране, показалосе нужнымъ, даровати овой Провинціи едно внутренѣ Правленіе и еданъ національный Уставъ постоянъ, особенный и преимущественный, подъ условіемъ, да Сербии исполняваю точно у будуще дужности, вѣрности и покорности, и да плаћаю исправно на прописане термине моіой высокой Порти данакъ, когъ е плаћанѣ опредѣлено и заключено.

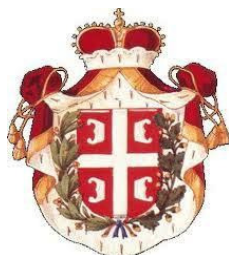
1. Сходно дакле органическому Уставу, кой я даемъ Народу Сербскому, достоинство Княза дано е Твоему лицу и Твоіой фамилии за награжденіе Твое вѣрности и Твое привержености, и по содржанію Царскогъ Берата, кой си Ты раніе примію.

2. Внутренѣ Правленіе Земль вовѣрено е Твоимъ вѣрнымъ стараніама, и 4,000 кеса прихода годишнѣгъ опредѣлене су за Твое собственне трошкове.

3. Я Ты налажемъ у исто време:

- а.) наименованіе разны Чиновника Провинціе;
- б.) извршеніе уредба закона заведены;
- в.) верховно повелителство надъ войскама гарнизона, нуждыма за полицію и за предохраненіе доброгъ поредка и мира Земль одъ свакогъ нападенія и свакогъ нарушенія;
- г.) стараніе о предопрѣленію и покуплению терета и налога явны, сирѣчь общенародны;
- д.) издаваніе свима Званчицыма и Чиновницыма Провинціе налога и наставленія уредбены, коя бы была нужна;

SULTANSKI HATIŠERIF

USTAV KNJAŽESTVA SERBIJE.

SULTANSKI

HATIŠERIF

(1838.)

USTAV KNJAŽESTVA SERBIJE.

SULTANSKI

HATIŠERIF,

**istekši okolo polovine Ševala 1254 (od 10/22 do 12/24 Dekemvrija
1838) sadržavajući Ustav, darovani Njegoim Visočestvom žiteljima
Njegove**

PROVINCIIJE SERBIJE.

Mojemu Veziru, JUSUF-MUHLIS-PAŠI

(da bi on bio proslavljen!) i

Knjazu Naroda Serbskog MILOŠU OBRENOVIĆU

(da bi njegov konac bio šťastliv!).

Po sili preimušćestva i svoboda, darovani žiteljima moje PROVINCIJE SERBIJE za njinu vjernost i njinu privrženost, i po sadržaniju više Carski Hatišerifa, istekši ranije i pod različnima datumima od moje strane, pokazalose nuždnom, darovati ovoj Provinciji jedno vnutrenje Pravlenije i jedan nacionalni Ustav postojan, osobeni i preimušćestveni, pod uslovijem, da Serbi ispolnjavaju točno u buduščie dužnosti, vjernosti i pokornosti, i da plaćaju ispravno na propisane termine mojoj visokoj Porti danak, kog je plaćanje opredjeleno i zaključeno.

1.

Shodno dakle ograničeskomu Ustavu, koji ja dajem Narodu Serbskomu, dostoinstvo Knjaza dano je Tvojemu licu i Tvojoi familiji za nagraždenije Tvoje vjernosti i tvoje privrženosti, i po sadržaniju Carskog berata, koji si Ti ranije primio.

2.

Vnutrenje Pravlenije Zemlje vovjereno je Tvojim vjernim staranijama, i 4,000 kesa prihoda godišnjeg opredjelene su za Tvoje sobstvene troškove.

3.

Ja Ti nalažem u isto vreme:

- a,) naimenovanije razni Činovnika Provincije;
- b,) izvršenije uredba zakona zavedeni;
- v,) verhovno povelitelstvo nad vojskama garnizona, nuždnom za policiju i za predohranenije dobrog poredka i mira Zemlje od svakog napadenija i svakog narušenija;
- g,) staranije o predopredjeleniju i pokupleniju tereta i naloga javni, sirječ obščenarodni;
- d,) izdavanje svima Zvaničnicima i Činovnicima Provincije naloga i nastavljenija uredbeni, koja bi bila nuždna;
- e,) postupak izvršenija kazni, na koje budu osuđeni krivci po uredbama, i dajem Ti pravo, praščati sa izjatijama shodnima, ili i umekšavati kazni.

4.

Ovoj moći Tebi povjerenoj suščoi, Ti ćeš sljedovatelno imati pravo soveršeno, za dobro pravlenije Zemlje i žitelja, kog su dužnosti na Tebe vozložene, izbrati, naimenovati i postaviti tri lica, koja, postavljena pod Tvojim nalozima, sočinjavat' će centralno pravlenije Provincije, i zanimat'ćese jedno djelama vnutrenjima, drugo financijom, i treće rukovodstvom sporni djela Zemlje.

5.

Ti ćeš Tebi ustroiti jednu osobenu Kancelariju, koja će biti pod upravljenjem Tvog Mjestobljustitelja, Predstavnik, komu ćeš Ti naložiti, izdavati i pasporte i upravljati snošenijama, suštestvujućima između Srba i Vlasti inostrani.

6.

Obrazovat'ćese i ustroiti jedan Sovjet, sastavljen iz Starješina i najvažniji između Srba. Čislo Členova ovog Sovjeta bit'će 17, između koji jedan bit'će Predsjedatelj.

7.

Onaj, koji nije Serbin rođenjem, ili koji ne bi bio primio kačestvo Serbina po uredbama; koji ne bi bio stigao voзраст od 35 godina; ili koji ne pritjažava dobara nedvižimi, neće moći sočinjavati čast Sovje-ta narodnog, ni biti sčitajem u čislo njegovi Členova.

8.

Predsjedatelj Sovjeta kao i Členovi, bit'će izbrani Tobom, pod uslovijem, da oni budu sovršeno poznani između njiovi sagraždana, svojom sposobnostiju i svojim kačestvom čestnog čoveka, da su učinili kakve usluge svojemu otečestvu, i zaslužili odobrenije obšče.

9.

Posle izbora Členova i njihovog naimenovanja, i pre njihovog vhodau dužnosti, svaki od nji, i svi, počinjajući od Tebe, položiti'će zakletvu u ruke Mitropolita, kojom se oni zavješćavaju, ne činiti ništa protivno interesima naroda; dužnostima, koje su im naložene njihovim zvanijama; dužnostima njiove sovjesti, ni mojoj Carskoj volji.

10.

Jedinstveno djelo Sovjeta bit'će; rasuđavati o javnim interesima naroda, i Tebi činiti svoje usluge i svoje spomoženije.

11.

Nikakva uredba neće moći biti primljena, i nikakav nalog neće moći biti sabran, bez da bi on najpre i predhoditelno od Sovjeta odobren i primljen bio.

12.

Plata Členova Sovjeta bit'će opredjelena Tobom sa saglasijem obščim i načinom shodnim, i kad njiova sovokuplenija budu ustrojena u mjestu centralnog pravlenija Knjažestva, krug njine djejatelnosti bit'će ograničen i sveden na predmete sljedujuće:

a,) razsuždavati i rješavati voprose i točke kasatelno uredba i zakona Zemlje; Pravosudija; danka, i proči dajanija;

b,) opredjeliti plate i nagraždenija sviju Zvaničnika zemaljski, kao i postavljati nova zvanija, ako bi se u tom potreba dala počuvstvovati;

v,) proračuniti troškove godišnje, nuždne za pravlenije zemaljsko i razsuždavati o sredstvima najprilicnijima i najshodnijima za nalaganje i kupljenje dajanija, kojima zastiraće se plaćanje prihodom rashoda;

g,) i na posljedak razsuždavati o sočineniju jednog zakona, koji opredjeljava čislo, platu i pravilo službe voinstva garnizona zemaljskog, opredjeljenog za obdržanije dobrog poredka i spokojstva.

13.

Ovaj Sovjet imat'će pravo, dati ustroiti projekt sa izloženijem pobuždenija za kakav zakon, koji se njemu polezan vidio bude, i Tebi ga predstaviti, stavivšim Predsjedatelju i Sekretaru Sovjeta na njemu podpise svoje, svagda među tim pod uslovijem, da taj zakon nikoim načinom ne nosi diranje u zakona prava gospodstvovanja moje visoke Porte, koja je Gospodar Zemlje.

14.

U voprosima, koji će biti razsuždavani u Sovjetu, primit'će se rješenije ono, koje bude imalo za sebe višestvo glasova.

15.

Sovjet imat'će pravo, zahtjevati svake godine u Martu i Apriliju ot tri predpomenuta Popečitelja izvod njiovi djela za tečenije godine, i pregledati njiove račune.

16.

Ova tri visoka Sanovnika, Popečitelji Vnutrenji Djela, Financije i Pravosudija, kao i Popečitelj Tvoje Kancelarije, za vreme, dokle ispolnjavaju svoje dužnosti, zasjedavat'će u Sovjetu, položivši najpre zakletvu.

17.

Oni 17 Členova Sovjeta neće moći biti zbačeni bez uzroka, dokle ne bi bilo dokazano kod moje visoke Porte, da su se oni učinili povini zbog kakvog prestupljenija, ili zbog narušenija zakona i uredba zemaljski.

18.

Bit'će izbran i naimenovan između Serba jedan Kapu-Ćehaja, koji ima prebivati postojano pri mojoj visokoj Porti, i otpravljati djela Naroda Serbskog shodno mojim namjerenijama Carskim, i uredbama i svobodama nacionalnim Srbije.

19.

Djela Policije, Karantina, izdavanje naloga Knjažeski vlastima Okružija Zemaljski, upravljenje zavedenija obščepolezni i pošta; sodržanije veliki drumova; i izveršenije uredba kasatelno voinstva garnizona zemaljskog, sve ovo prinadležat'će Sanovniku, opredjelenomu za djela vnutrenja.

20.

Onaj, što mu je naloženo upravljenje Financije, imat'će pregledati račune; gledati, da procvjeta trgovina; čuvati i upravljati prihode obščenarodnje, koji čislo bit'će opredjeljeno zakonima Zemlje; staratise, da se stave u izveršenije zakoni ustrojeni u prizrjeniju trgovine i djela financijalni; plaćati rashode zemaljske po računima, sočinjenima od proči Sanovnika; on će se starati, da se sočini spisak dobara javni i privatni, kao i dobara nedvižimi kako zemaljski tako i praviteljstveni, i o obdjelaniju ruda i šuma, kao i o pročima djelama, koja se odnose k njegovoj Kancelariji.

21.

Popečitelj opredjeljeni za rukovodstvo Pravosudija, imajući u svojim svojstvama i Ministerstvo obščenarodnoga vospitanija i rasprostranenije nauka, ima nabljudavati, da li su presude, koje su učinjene, izvršene ili nisu; primati i rješavati žalbe, koje bi podane bile protiv Sudija; uvjeravatise o kačestvama oni, koji su opredjeljeni, ispolnjavati pravdu; i dati sebi predstaviti od nji svaka tri mjeseca spisak sviju procesa, koji će biti bili suždeni u tečeniju ovoga vremena; starati se o stanju i opredjeleniju apsova, i uvoditi ji u bolje stanje.

22.

On će se zanimati takođe sa izobraženijem obščenarodni prava, ustrojenije novi Škola, i s obodrenijem obučenija nuždni vježestva. On će imati nadziranije nad bolnicama i pročima obščepoleznima

zavedenijama, i stavit'će se u prepisku sa upraviteljima cerkovnima, za ustroiti sve, što se tiče Zakona, Bogoslužjenja i Cerkve.

23.

Lice strano, koje nije rođen Serbin, ili koje ne bi nacionalno primilo bilo kačestvo Serbina, nemože zanimati ni jedno od goreopisana tri mjesta.

24.

Ova tri Popečitelja bit'će nezavisimi jedan od drugog u upražneniju njini vzaimni dužnosti, bez da jedan bude podčinjen drugomu, i oni će imati svaki svoju Kancelariju odjelenu.

25.

Odjelenije svakog od nji bit'će razdjeljeno na više biroa i sječenija, i svako zvanično pismo, proističuće od svakog iz nji po djelu državnomu, morat'će biti snabdjeveno njinim nadležnim podpisom; i sverhu toga nikakvo djelo, koje bi se ticalo biroa njine vzaimne zavisimosti, neće moći polučiti svog izvršenija, bez da je predhoditelno protivopodpisano črez Načalnika biroa; i tako isto nikakav nalog, nikakvo djelo neće moći polučiti izvršenija, bez da je najpre uvedeno i uregistrirano u knjige tog istog biroa, čijeg su proishoždenija.

26.

Tri Popečitelja imat'će u Martu i Apriliju svake godine činiti izvod svijudjela, koja su vođena u njinima sobstvenima Kancelarijama, i u onima, koje su njima podčinjene, sa jednim izloženijem dokazatelnim, i predstaviti ga, snabdjevna njinima pečatima i njinima podpisima, kao i podpisom Načalnika sječenija, na ispit Sovjeta Provincije.

27.

Moja naročna volja jest, da žitelji Srbije podanici moje visoke Porte, budu zaščiščeni u njinima dobrama, njinim licama, njiovoj česti i njiovom dostoinstvu, i ova ista volja Carska protivna je tomu, da kakvo lice, budi koje, bez suda bude lišeno svoji prava graždanski, ili da bude izloženo kakvom ugoneniju ili kazneniju kakovom mu drago, i za to je suždeno za shodno zakonima obščestveni potreba, i načalama pravde, ustrojiti u Zemlji više rodova Sudova, za kazniti krivce, ili za dati pravicu svakomu licu javnomu ili privatnomu, shodno uredbama, imajući prizrjenije na pravo i opravdanije, ili na protiv na pogreške i povinost svakog predvaritelno Sudom jednim dokazane.

28.

Sljedovatelno nikakav Serbin neće moći biti pričašan novčanoj, ili i kakvoj drugoj kazni tjelesnoj ili globi, t. j. odkupljenju kaštige, pre nego što shodno glasu Zakona on ne bude suđen i osuđen pred Sudom kakvim. Ovi Sudovi imat'će, shodno Zakonu, ispitivati djela sporna i parnica trgovački, i ispitivati i suditi rješitelno krivice i prestuplenija, no ni u kakvom slučaju neće se moći nalagati il i izricati kazna konfiskacije dobara.

29.

Djeca i srodnici krivca neće biti otvjetni za krivicu njiovi roditelja, niti kaznjeni za nji.

30.

Tri Suda ustanovljena su u Srbiji za ispunjenje Pravosudija. Pervi bit'će ustrojen u Selama, sastavljen iz Starješina mjestni, i nazvan „Sud Primiritelni“. Drugi bit'će Sud prvog stepena, namješten u svakom od 17 Okružija, iz koji se sastoji Srbija. Treći bit'će Apelacioni u glavnom mjestu Praviteljstva.

31.

Sud Primiritelni svakog Sela sastavljat'će se iz jednog Predsjedatelja i dva Člena, izabrani od žitelja mjestni, i nijedan od ovi Sudova Selski neće moći suditi jedan predmet veći od 100 groša. Oni takođe neće moći izvršavati kazni, koje bi prevashodile zatvor od 3 dana i 10 udaraca štapova.

32.

Parnice u njima ispitivat'će se i suditi samo izvodno i ustmeno. Samo presude ostala dva Suda činit'će se pismeno. Sud Selski morat'će šiljati k Sudu Okružija, kog on sočinjava čast, jedan proces, veći od 100 groša, i suđenje kakvog prestuplenija, koje zaslužuje kazn veću od 10 udaraca štapova, i tužitelja i branećeg se.

33.

Sud Okružija, koji je dužan suditi parnice u prvom stepenu, bit'će sastavljen iz jednog Presjedatelja, tri Člena i dovoljnog čisla Pisara.

34.

Za Predsjedatelje i Členove Suda prvog stepena, oni, koji ne budu stigli voзраст od 30 godina, ne imaju prava naimenovani biti.

35.

Ovaj Sud imat'će pravo ispitivati i suditi kako parnice sporne, tako i krivice, prestuplenija, i parnice trgovačke.

36.

Dat'će se termin od 8 dana svakomu licu, koje izgubivši svoju parnicu na Sudu prvog stepena svog Okružja, zahtjelo bi imati pristup k Sudu Apelacionomu, i ako za tečenije 8 dana rečeno suđeno lice ne pospješi apelirati na Sud Apelacioni, presuda Suda Okružnog bit'će snažna i izveršitelna.

37.

Sud Apelacioni zanimat'će se isključitelno samo pregledanjem i sudenjem predmeta i parnica, koje budu već suđene bile u Sudu prvog stepena, i kako Predsjedatelj Suda Apelacionog, tako i 4 Člena, koji su njemu pridani, trebaju soveršeno da budu stari 35 godina.

38.

Členovi Sudova Serbski moraju biti rođeni Serbi, ili prirodjeni shodno uredbama.

39.

Kasatelno parnica, koje se prenose od jednog Suda k drugomu, Predsjedatelj svakog Suda dužan je dati u ruke tužitelja i odbranitelja izvod suđenja, snabdjeven njegovim podpisom i njegovim pečatom.

40.

Členovi Sudova Primiritelni Selski ne mogu biti Členovi ostala dva Suda.

41.

Kad jedan od Členova ova dva Suda umre, izbrat'će se za njegovog prejemnika najstariji vozařtom i službom između ljudi Zakona, koji budu već ispunjavali dužnosti u Sudovima.

42.

Nikakav Člen Suda ne može biti sbačen pod predpolaženijem, da je on izstupio iz svoji dužnosti, pre nego što stvar bude dokazana u Pravosudiju po uredbama.

43.

Kad Činovníci, imajući čin vojeni ili graždanski, ili Svjaščenici, po toržestvenom dokazaniju njine krivice u sljedstviju jedne zakone presude, budu osuđeni, da se kazne, kako se ovim licama ne mogu dati kazni tjelesne, oni će se kazniti ili strogim ukorom, ili stavljenijem pod zatvor, ili sverženijem, ili na konac zatočenijem.

44.

Nikakav Činovník Knjažestva, graždanski ili vojeni, viši ili niži, ne može mešatise u djela predpomenuta tri Suda, no oni samo mogu biti pozvani za izvršenije njini presuda.

45.

Budući da je trgovina u Srbiji svobodna: to svaki Serbin može ju upražnjavati svobodno, i neće se nikad dozvoliti i najmanje ograničenije ove svobode, samo ako Knjaz u soglasiju sa Sovjetom Zemaljskim vremeno ograničenije kog predmeta trgovine ne nađe neobhodimim.

46.

Svaki Serbin, saobražavajući se zakonima Države, jest sovršeni Gospodar, prodati svoja sobstvena dobra i sobstvenosti; raspolagati s njima po volji, i ostavljati ji zavješćanijem (testamentom).

47.

On ne može biti lišen ovog prava, razvje zakonom presudom jednog od ustrojeni Sudova Zemaljski.

48.

Svaki Serbin, koji uz'ima kakvu parnicu, dužan je obratiti se k Sudu Okružija, u kom obitava, i on ne može biti pozvan kromje pred Sud Okružija, u kom on ima svoje prebivališće.

49.

Svaka rabota (kuluk) ukinuta je u Srbiji, i neće se moći nalagati rabota nikakvom Serbinu.

50.

Troškovi, koje pričinjava sadržanije i ureždenije mostova i putova, bit'će raspoloženi na obščestva Sela, koja su u okolini.

51.

Tako isto, kao što je Pravljenje centralno Knjažestva dužno imati upravljenje i staranije o velikima drumovima, kuda prolaze pošte, o mostovima, i o proćima obščepoleznima zdanimajama: to i privatni dužni su znati, da je i njina revnost, i vnimanije u tomu neobhodima.

52.

Ti ćeš opredjeliti u soglasiju sa Sovjetom i spravedljivo naplatu dnevnu siromasima ljudima, koji se zanimaju ovima poslovima, kao što ćeš Ti razumjeti se sa Sovjetom i o opredjeleniju godišnje postojane plate svima onima, koji su namješteni po raznim službama Knjažestva zemaljskog.

53.

Svaki Činovnik, koji zahte zakonom uzrokom izstupiti iz službe, služivši nekoliko godina, može to učiniti: njemu će se opredjeliti po izstupljeniju njegovom shodna pensija, koju on bude zaslužio.

54.

Svako Zvanije, bilo graždansko, bilo vojeno, bilo sudejsko, vrućavat'će se u Srbiji Ukazom Knjaza, pod uslovijem, da svaki Činovnik počne s početka od niži stepena, i bude postepeno i posle nadležnog opita namješten na stepene više.

55.

Ljudi od zakona, imajući zvanija Sudejska, neće moći nigda promenuti službu, ni polučiti mjesta drugkuda, kromje u Sudovima, i bit'će dužni zanimati se isključitelno u svom usovršenstvovaniju u časti Sudejskoj.

56.

Nikakav Činovnik, ni graždanski, ni vojeni, ne može, ni samo privremeno, namješten biti u Sudovima.

57.

Budući da su Serbi, platežni podanici visoke Porte, Hristijani Zakona Grečeskog, inače nazvanog Cerkva Vostočna, Ja sam darovao narodu Serbskomu punu svobodu, upražnjavati obične ceremonije zakona njihovog, i izbrati između sebe sa Tvojim sodejstvijem i Tvojim nadziranijem njihove Mitropolite i njihove Episkope, pod uslovijem da oni po duhovnomu činopoloženiju budu podčinjeni duhovnoj vlasti Patrijarha, sjedećeg u Konstantinopolju, koji se smatra kao Načalnik ovog Zakona i Sinoda. I kao što je shodno preimušcestvama i svobodama, darovanima izdrevle Hristijanima, žiteljima Carstva Otomanskog od zavlادjenija, da Načalnici Svjašćenstva soveršenim obrazom upravljaju djelama Zakona i Cerkve, (u koliko to ne bi diralo u djela političeska), ravno, kao što su opredjelena nagraždenija od strane Naroda njihovim Mitropolitima, njihovim Episkopima, njihovim Igumenima i njihovim Svjašćenicima, pobožnim zavedenijama, prinadležećim Cerkvi: tako isti propis bit'će nabljudavan u prizreniju sodržanija i dostoinstva Mitropolita i Episkopa, koji se nalaze u Srbiji.

58.

Opredjelit'će se u Srbiji mjesta za sovoкупlenije osobenog Sovjeta Mitropolita i Episkopa, za učreždavati djela zakona; djela Mitropolita, Episkopa i Svjašćenika; i djela, kasajučase Cerkvi Zemaljski.

59.

Kao što su Spahiluci, Timari i Zijameti u Srbiji ukinuti, tako se ovaj stari običaj neće nikad nanovo tamo uvoditi moći.

60.

Svaki Serbin, veliki i mali, podložanje plaćanjudanka i dajanija. Serbi Činovnici, postavljeni po službama Zemaljskima, plaćat'će njihovu pripadajuću čast po sorazmjeriju dobara i zemalja, koje pritjažavaju; Duhovenstvo samo bit'će izjato od danka.

61.

Budući je Srbija sastavljena iz 17 Okružija, i svako Okružije sadržava po nekoliko Srezova, koji su opet sastavljeni iz više Sela i Obščestva: to će svaki Načalnik Okružija imati po jednog Pomoćnika, jednog Pisara, jednog Kaznačaja i proča lica, koja bi bila nuždna.

62.

Načalnici Okružija zanimat'će se izvršenijem naloga, koji će im dolaziti od strane centralnog Pravlenija Knjažestva, ticajući se sviju djela vnutrenjeg Pravlenija, odnoseći se k njihovim dužnostima; oni će se ograničavati u nalaganju i opredjeleniju dajanija spiscima, koje će oni polučavati od upravljenija Financije, i oni neće se mješati u raspre, koje u njihovim Okružijama može proizvesti plaćanje naloga, no oni će se zadovoljiti poslanijem proistekši raspra i parnica k Sudu Okružnomu, zadržavajući sebi samo izvršenije presude Sudejske.

63.

Načalnik Sreza upotrebit'će staranije svoje, da bi predohraniti dobra i zemlje Sela od svakog napadenija, i da bi zaščičavati narod od zlohotnika, skitnica i razvraščeni.

64.

On je dužan pregledati pasporte sviju lica koja dolaze u njegov Srez, ili koja iz njega izlaze.

65.

On ne može držati u zatvoru nikoga duže od 24 sata, no on će šiljati k Sudu Okružnomu raspre i parnice, koje bi se mogle poroditi u njegovom Srezu, i obratiće se k Načalniku Policije Okružne, ako ova djela u Policiju spadaju. Sverhu toga on je dužan nadziravati nad Sudovima Primiritelnima Sela, i čuvati se dobro, da se ne mješa u djela Cerkvi i Škola Selski, i da ne dirne u prihode i zemlje, koje zavise od drugi pobožni zavedenija. Za dobra zemlje i sobstvenosti, opredeljene Cerkvama, varošicama, žiteljima i obščepoleznim zavedenijama, kao i za dobra, prinadležeća privatnim kao sobstvenost, daće se svakom poosob dokazateljstva (dokumenti, to jest Tapije) potvrđavajuće pravo pritjažanija, i koje će biti upisane u Kancelarijama zemaljskima.

66.

Nikakav Serbin voobčte i bez izjatija ne može biti gonjen ni uznemiravan, ni tajno, ni javno, pre nego što bude pozvan i osuđen pred Sudovima.

Ustroivšej i utvrdivšej mojoj volji Imperatorskoj Ustave gore pomenute, sočinjen je naročno ovaj Imperatorski Ferman, da Ti se soobšči, i poslan Ti je, ukrašen mojim sjajnim Hatom Carskim.

Ja Ti nalažem dakle, bditi kako u vnutrenosti tako i u vnješnosti nad bezbjednostiju te Provincije Carske, nad kojom poveliteljstvo dao sam Tebi i Tvojoi familiji samo podtim naročnim uslovijem, da slušaš i podčinjavaš se nalogima, ističućim od Moje strane; upotrebljavati sile Tvoje za izabrati sredstva ko osiguraniju njenog blagodenstvija, kao i spokojstvija i mira njeni žitelja; Ja Ti nalažem k tomu, da uvažavaš stanje, čest, čin i službe svakog; da bdiš najpače o tom, da točke i uslovija ustavna gore izložena budu izvršivana u cjelosti i za svagda, polagajući tako svu revnost Tvoju, da pribaviš Mojoj ličnosti molitve i blagoslove sviju klasa žitelja zemaljski, i da potvrdiš i opravdaš tim obrazom povjerenije i blagovolenije Carsko k Tebi. - Ja nalažem ravnim načinom svima Serbima voobšče, da se podčinjavaju svima nalogima Knjaza, soobražavajućima se Ustavima i zavedenijama zemaljskim, i da se soobražavaju staratelno pristojnostima nuždanim. - Ja nalažem, da ovaj Carski Hatišerif bude obnarodovan, da narod o njemu svjedjenje poluči, da svaki, pronznut više i više priznatelnostiju, za ova darovanija i blagodjejanija darovana svima ravno Mojom ščedrotom Carskom, vlada se u svakom obstojateljstvu tako, da zasluži moje odobrenije, i da točke predstojećeg Ustava budu izvršivane od slova do slova i za svagda, bez da bi se moglo ni u kakvo vreme njima protivošestvovati.

I Ti takođe, moj Veziru! imaćeš ga razumjena, i sojuzit'ćeš sile Tvoje sa silama Knjaza, ko tačnomu i strogomu izvršeniju točki predstojećeg Imperatorskog Fermana.